

Vårdhygieniska råd angående fläktar och portabla kylaggregat i vård och omsorg

Generellt avråds från användning av fläktar och portabla kylaggregat i vård- och omsorgsmiljö då de kan bidra till en ökad risk för smittspridning. Partiklar som sedimenterat ner på golv och ytor virvlas upp av de luftströmmar som skapas. En del av dessa partiklar bär på mikroorganismer som kan orsaka infektion hos vårdtagare eller personal. Dessutom kan mikrodroppar (aerosoler) från hosta, nysning eller kräkning spridas över större område än normalt.

Varje verksamhet bör ha en plan för åtgärder vid värmebölja. Etablerade åtgärder för att minska värmestrålning och hålla inomhustemperaturen nere ska användas i första hand. Vid värmebölja kan verksamheten dock behöva överväga att komplettera åtgärderna med portabla kylaggregat eller fläktar. Detta bör först ske när alla andra åtgärder för att sänka rumstemperaturen och svalka vårdtagare är uttömda eller otillräckliga.

Observera att användning i vård- och omsorgsmiljö bör föregås av en medicinsk riskvärdering för varje enskild vårdtagare.

Kylaggregat

Kyla via ordinarie ventilation eller en fast installation av separat kylaggregat är att föredra framför portabla kylaggregat. Alla kylaggregat genererar värme som måste ventileras bort. Med en fast installation finns den värmegenererande delen inte i rummet. Om värmen från ett portabelt kylaggregat leds ut genom ett öppet fönster, släpps samtidigt varm utomhusluft in och befintlig ventilation sätts ur balans.

Installation av kylaggregat

Om kylaggregat ska användas måste det införskaffas i samråd med och installeras av fastighetsansvarig. Aspekter som behöver beaktas är bland annat: bortforslande av varmluft, påverkan på ordinarie ventilation, löpande underhåll/service och om befintliga säkringar klarar ökad belastning.

Allmänna utrymmen och flerbäddsrum

I rum där flera personer vistas kan portabla kylaggregat *ur infektionssynpunkt* vara ett bättre alternativ än fristående fläktar, eftersom de kan ge svalka utan att det krävs en kraftig luftström. Kyl med fördel ner rummet innan vårdtagarna samlas i det och stäng av kylaggregatet under tiden de vistas där. Om fläkt är det enda alternativet, ska luftströmmen inte riktas direkt mot personerna i rummet.

Under pågående utbrott/smittspridning av luftvägsinfektion på enheten, ska fläktar och portabla kylaggregat **inte** användas i utrymmen där flera vistas.

Vid vård- och omsorgsarbete i flerbäddsrum ska kylaggregat/ fläkt alltid stängas av. Se exempel på moment i nästa stycke.

Enbäddsrum och lägenheter i vård- och omsorgsboenden

Även här är kylaggregat ett bättre alternativ men fristående fläktar kan förekomma. Rikta inte luftströmmen mot vårdtagarens ansikte. Stäng alltid av kylaggregat/fläkt vid vård- och omsorgsarbete som till exempel:

- hjälp med personlig hygien
- bäddning och städning av rummet
- undersökning och behandling
- hantering av sår och in- och utfarter
- steril uppdukning och liknande moment

Skyddsutrustning

Eftersom droppar från hosta, nysning eller kräkning kan spridas över ett större område när fläkt eller kylaggregat är i drift, kan skyddsutrustning behöva anpassas. Hos till exempel vårdtagare med covid-19 eller influensa ska skyddsutrustning enligt riktlinjer användas oavsett avstånd till vårdtagaren.

Personalutrymmen

Under pågående spridning av luftvägsinfektion på enheten/ i arbetsgruppen, ska fläktar och portabla kylaggregat inte användas i utrymmen där flera anställda vistas samtidigt.

Särskilda begränsningar

Enstaka undantag från nedanstående får endast göras efter samråd med Vårdhygien.

Portabla kylaggregat eller fläktar ska inte användas:

- i steriltförråd

Fläktar ska inte användas i rum där:

- infektionskänsliga eller immunsupprimerade vårdtagare vårdas
- vårdtagare med mycket fjällande hudsjukdom vårdas
- vårdtagare med luftburen smitta (tuberkulos, mässling, vattkoppor) vårdas
- flergångsmaterial desinfekteras

Rengöring och desinfektion

Upprätta rutiner för regelbunden rengöring respektive desinfektion av tagytor på fläktar och portabla kylaggregat. Kondensvattenbehållare ska tömmas, rengöras och desinfekteras regelbundet liksom eventuella luftfilter. Dra alltid ur kontakten innan rengöring påbörjas och följ tillverkarens anvisningar.